

Bureau voor Archeologie Rapport 1318

De Santmark 407-414, Castricum, gemeente Castricum: een bureauonderzoek

Colofon

titel: Bureau voor Archeologie Rapport 1318. De Santmark 407-414, Castricum, gemeente Castricum: bureauonderzoek

auteur: A. de Boer (KNA senior prospector) en C. de Jong (junior prospector)

datum: 26 april 2023

ISSN: 2214-6687

© Bureau voor Archeologie

Koningsweg 244 Utrecht

T 030 245 18 95

E info@bureauvoorarcheologie.nl

I <https://www.bureauvoorarcheologie.nl>

Foto voorpagina: Google Street View

Administratieve gegevens

Projectnummer	2023022101
Provincie	Noord-Holland
Gemeente	Castricum
Plaats	Castricum
Toponiem	De Santmark 407-414
Centrum locatie (m RD)	106.080; 508.100 (x; y)
Omvang plangebied	2.090 m ²
Kadastrale gegevens	kadastrale gemeentenaam: Castricum, sectie: B, nummer(s): 11906, 12884
ARCHIS onderzoeksmeldingsnummer	5352734100 (ABU)
Soort onderzoek	bureauonderzoek
Opdrachtgever	SAB
Uitvoerder	Bureau voor Archeologie
Kaartblad	19C
(RO) kader onderzoek	Bestemmingsplanwijziging
Bevoegde overheid	Gemeente Castricum
Deskundige namens bevoegde overheid	NMF Erfgoed
Versie van het rapport	1

Figuur 1: Ligging van het plangebied (rood; PDOK).

Inhoudsopgave

	Samenvatting.....	8
1	Inleiding.....	9
	1.1 Doelstelling en vraagstelling.....	9
2	Methode.....	10
3	Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik.....	11
4	Huidige situatie.....	13
5	Aardwetenschappelijke waarden.....	14
6	Historische situatie.....	16
7	Mogelijke verstoringen.....	17
8	Archeologische en bouwhistorische waarden.....	18
9	Gespecificeerde verwachting.....	22
10	Conclusie.....	24
11	Advies.....	26
12	Literatuur.....	27
	Figuren.....	30

Lijst met Figuren

1: Ligging van het plangebied (rood; PDOK).....	4
2: Luchtfoto actueel (Nationaal Georegister).....	30
3: Topografische kaart (PDOK).....	31
4: Overzicht van het plangebied vanaf de Santmark (Google Street View) ..	32
5: Het onderzoekgebied (onderbroken lijn: achtergrond: PDOK).....	32
6: Archeologische beleidskaart van de gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen en Klerks 2011).....	33
7: Archeologische waarde- en verwachtingskaart van de gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen en Klerks 2011).....	34
8: Nieuwe situatie (correspondentie opdrachtgever).....	35
9: Nieuwe bebouwing (rood) ten opzichte van de bestaande bebouwing (achtergrond).....	36
10: Doorsnedes nieuwe situatie.....	37
11: Bouwjaren volgens BAG (Kadaster 2013).....	38
12: Bestemmingsplannen ('Ruimtelijkeplannen.nl').....	39
13: Paleografische kaarten van Nederland, 9.000 tot 1.500 voor Christus (Vos e.a. 2018).....	40
14: Paleografische kaarten van 500 voor Christus tot 1250 na Christus (Vos e.a. 2018).....	41
15: Geologische kaart 1: 50 000 (Rijks Geologische Dienst 1987).....	42
16: Bodemkaart 1953 (Roo 1953).....	43
17: Geomorfologische kaart (Maas e.a. 2019).....	44
18: Hoogte-reliëfkaart (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).....	45
19: Hoogte-reliëfkaart detail (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).....	46
20: Topografische kaart uit 1745 van het beheersgebied van de Uitwaterende Sluizen (Douw, Deur en Decker 1745). De oorspronkelijke druk dateert uit 1680. Het plangebied ligt ongeveer binnen het blauwe vlak.....	47
21: Kaart van de Heerlijkheid Castricum, 1737 (Punt 1737). Het plangebied ligt ongeveer binnen het blauwe vlak.....	47
22: Kadastrale minuutplan uit 1811- 1832 Castricum en Baccum, Noord Holland, sectie B, blad 01 ('Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed').....	48
23: Topografisch militaire kaart 1850 (Bureau van de Militaire Verkenningen 1850).....	48
24: Bonneblad, 294-646-CASTRICUM-1900 (Kadaster).....	49
25: RAF luchtfoto uit 1945 (RAF 1940).....	49
26: Topografische kaart, 19C-1961-Beverwijk / Castricum / Heemskerk (Topografische Dienst).....	50
27: Topografische kaart, 19C-1971-Beverwijk / Castricum / Heemskerk (Topografische Dienst).....	50
28: Topografische kaart, 19C-1983-Beverwijk / Castricum / Heemskerk (Topografische Dienst).....	51

29: Archeologische terreinen, vondstlocaties en onderzoeken uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2021).....	52
--	----

Lijst met Tabellen

1: Aardwetenschappelijke waarden.....	15
2: Archeologische terreinen, onderzoeken en vondstlocaties ongeveer 400 m van het plangebied.....	21

Samenvatting

Bureau voor Archeologie heeft een bureauonderzoek uitgevoerd voor bouwwerkzaamheden aan de De Santmark 407-414 te Castricum.

De vraagstelling van het onderzoek luidt: hoe kan rekening gehouden worden met eventuele archeologische resten bij de voorgenomen ontwikkeling? Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA, protocol 4002. Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om te komen tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied.

In het plangebied wordt een appartementencomplex gebouwd. In het noordwesten zijn parkeerplaatsen voorzien. Het nieuwe gebouw overlapt deels met de bestaande bebouwing.

Het plangebied ligt in de voormalige monding van het Oer IJ estuarium. Het plangebied bestaat vanaf het Laat Mesolithicum tot en met de Bronstijd uit open water. Vanaf de IJzertijd worden getijdenafzettingen afgezet (Laagpakket van Walcheren). Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen die de getijdenafzettingen kunnen afdekken.

Het plangebied kan vanaf de Late IJzertijd bewoond zijn. In de 17^e en 18^e eeuw ligt in het noorden van het plangebied de Tweede Groene Laan. Dit is een zandpad met aan de noordzijde een sloot. Het landgebruik is vermoedelijk weiland. Aan het begin van de 19^e eeuw is het landgebruik in het noorden en zuidwesten van het plangebied bouwland. Het zuidoosten is in gebruik als weiland. Het landgebruik verandert nagenoeg niet tot aan 1955 met de bouw van de huidige woningen. Waarschijnlijk is het plangebied hierbij met 60 tot 100 cm opgehoogd.

In het hele plangebied kunnen archeologische resten uit de Late IJzertijd tot en met de Nieuwe tijd in de top van de getijdenafzettingen (Oer-IJ) en eventuele stuifzandafzettingen aanwezig zijn. Door de beoogde ingrepen kunnen archeologische resten vergraven worden.

Daarom adviseert Bureau voor Archeologie om door middel van een verkennend booronderzoek nader te bepalen wat de aard en intactheid van het bodemprofiel is, zodat vastgesteld kan worden hoe diep het potentiële archeologische niveau ligt en in hoeverre deze al verstoord is.

1 Inleiding

Bureau voor Archeologie heeft een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor de bouw van een appartementencomplex aan de De Santmark 407-414 te Castricum.

Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Vanwege het gemeentelijke archeologische beleid moet voor de beoogde ontwikkeling een archeologisch onderzoek worden uitgevoerd.

Het onderzoek is uitgevoerd onder certificaat BRL SIKB 4000,¹ in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1).

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek. Met de bevindingen wordt aan het einde van het rapport een advies gegeven hoe bij het project rekening kan worden gehouden met archeologische waarden.

1.1 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting.

De volgende onderzoeksvragen zijn in dit onderzoek gebruikt:

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*
2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*
3. *Is sprake van bekende bodemverstoringen?*
4. *Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?*
5. *Is sprake van bekende archeologische waarden (zoals AMK terreinen, vondstlocaties, historische kernen) in het plangebied en directe omgeving, en zo ja welke?*
6. *Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?*
7. *Worden deze archeologische resten verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*
8. *Welke vervolgstap(pen) kunnen worden genomen om rekening te houden met (mogelijke) archeologische resten?*
9. *Indien vervolgonderzoek wordt geadviseerd: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

¹ <https://www.kiwa.nl/upload/certificate/00094278.pdf>

2 Methode

Het bureauonderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de richtlijnen van de KNA 4.1, protocol 4002.²

Voor het onderzoek zijn kaarten, databases en literatuur geraadpleegd om tot een gespecificeerde archeologische verwachting van het gebied te komen. Er is geen contact geweest met lokale amateurs en/of Heemkunde-kringen.

Eerst wordt het plan- en onderzoeksgebied vastgesteld en het onderzoek gemeld bij ARCHIS. Daarna wordt achtereenvolgens de aardwetenschappelijke, archeologische en historische context van het te onderzoeken gebied bestudeerd. Deze gegevens leiden tot het opstellen van een gespecificeerde verwachting. In de gespecificeerde verwachting worden de mogelijk aanwezige archeologische resten beschreven in termen van onder meer diepteligging, omvang, ouderdom en conservering.

De genoemde stappen leiden tot onderhavig rapport en het openbaar maken van de resultaten bij Archis en het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.³ In de hierna volgende hoofdstukken worden de belangrijkste onderzoeksgegevens gepresenteerd.

Van alle afgebeelde kaarten is het noorden boven, tenzij anders aangegeven.

² SIKB 2018

³ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services

3 Onderzoeksgebied en toekomstig gebruik

Afbakening plan- en onderzoeksgebied

De ligging van het plangebied staat afgebeeld in figuur 1. Het plangebied ligt in Castricum in de gelijknamige gemeente. De locatie ligt aan De Santmark 407 tot en met 414. Het plangebied is maximaal 60 m lang in noordoost-zuidwest richting en maximaal 50 m breed in noordwest-zuidoost richting. Het heeft een omvang van 2.090 m².

Het plangebied wordt begrensd door de openbare weg aan de westkant en een brede watergang aan de oostkant (figuur 2 en 3). Ten noorden van het plangebied ligt een smalle sloot en een erf aan de Brakersweg. Ten zuiden van het plangebied ligt een plantsoen.

Om voldoende informatie over aardwetenschappelijke, historische en archeologische gegevens te verzamelen wordt een onderzoeksgebied gebruikt dat groter is dan het plangebied. Het onderzoeksgebied voor het bureauonderzoek is een zone met straal van circa 400 m om de ontwikkeling heen (figuur 5).

Overheidsbeleid

In het gebied geldt een vastgesteld gemeentelijk archeologisch beleid. Op de gemeentelijke archeologische beleidskaart uit 2011 ligt het plangebied in (figuur 6):

- categorie 4: verwachtingszone 2 tot en met 7 en 9 tot en met 11.

Het beleid is dat bij ingrepen van meer dan 500 m² en waarbij dieper wordt gegraven dan 50 cm onder maaiveld rekening gehouden moet worden met archeologische resten.

Op de waarden- en verwachtingskaart van de gemeente ligt het plangebied in zone 5: Oer IJ gebied (figuur 7).

Ontwerp c.q. inrichtingsplan

In het plangebied wordt een appartementencomplex gebouwd (figuur 8). Het nieuwe gebouw wordt groter dan de bestaande bebouwing (figuur 9). In het noordwesten zijn parkeerplaatsen voorzien. De rest van het plangebied bestaat uit groene openbare ruimtes.

Aard en omvang van de toekomstige verstoring

Het nieuwe gebouw overlapt deels met de bestaande bebouwing. Ongeveer 560 m² van het bouwvlak is nog niet bebouwd. Onder het nieuwe pand zijn geen kelders voorzien. De onderkant van de fundering ligt op 80 cm -mv (figuur 10).

Milieutechnische condities

In het plangebied staat geen bodemonderzoek geregistreerd.⁴ Op de bodemkwaliteitskaart ligt het plangebied in de zone B6 -Overige woongebieden, bedrijven en buitengebied.⁵ Dat betekent dat de kans klein is dat van één of meerdere stoffen de interventiewaarde wordt overschreden.

⁴ Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu

⁵ Karels 2020

Grondwaterpeil

De actuele grondwaterstand in het plangebied is niet bekend. Informatie over de grondwaterstanden kan niet worden afgeleid uit de grondwatertrap op de bodemkaart omdat deze in de bebouwde kom niet vastgelegd is. Het water in de naastgelegen watergang staat tussen -0,7 en -0,8 m NAP.⁶

De grondwaterstand zal door de beoogde ingrepen waarschijnlijk niet veranderen.

Consequentie van de ingrepen

Door uitvoeren van graafwerkzaamheden kunnen archeologische resten worden vergraven.

⁶ Peilbesluit hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Peilgebied vigerend: 04290-02

4 Huidige situatie

Bebouwing, functie, bodemgebruik

In het plangebied staat éénlaagse bebouwing uit 1955 (figuur 11 en 4).⁷ Rondom de bebouwing bevinden zich parkeerplaatsen, plantsoen en grasvelden. Naar verwachting ligt de onderkant van de fundering op ongeveer 80 cm -mv.

Bestemmingsplan

Het plangebied ligt in bestemmingsplan Castricum Noord, Oost en West, Gemeente Castricum (onherroepelijk vastgesteld 2009-02-12).⁸ Een verbeelding daarvan staat in figuur 12. In het bestemmingsplan zijn ter hoogte van het plangebied geen regels opgenomen ter bescherming van archeologische waarden. Het bestemmingsplan is ouder dan het archeologische beleid van de gemeente.

⁷ Kadaster 2013

⁸ Identificatie NL.IMRO.0383.BPCNoordOostWest-VS09

5 Aardwetenschappelijke waarden

De aardwetenschappelijke gegevens staan samengevat in tabel 1.

Het plangebied ligt in het archeologisch landschap 'Duinen en strandwallen', in de landschapszone strandvlakten.⁹

De paleogeografische reconstructie van het onderzoeksgebied staat in figuren 13 en 14. Aan het begin van het Holoceen ligt ter hoogte van het plangebied een dekzandvlakte die wordt doorsneden door beken. Dit niveau ligt nu ongeveer 25 m onder maaiveld.¹⁰ Door het smelten van de ijskappen stijgt de zeespiegel en in de eerste duizenden jaren komt de toenmalige kuststrook onder water te staan.

Tussen 4.000 en 2.500 voor Christus neemt de snelheid waarmee de relatieve zeespiegel stijgt, af. Het gevolg is de netto ophoging van deze gebieden (door sedimentatie) groter wordt dan de stijging van de zeespiegel. Langs de Hollandse kust ontstaat een uitgestrekt intergetijden gebied dat zich steeds verder in westelijke richting uitstrekt. De getijdenvolumes van de mariene bekkens daalt en er ontstaat een kustveenmoeras dat zich vanuit het achterland uitbreidt.

Ongeveer 2.750 voor Christus ontstaat een gesloten kust met strandwallen en enkele zeegaten waarop rivieren uit het achterland afwateren. Het Oer-IJ-systeem is één van die zeegaten. Dit zeegat ontwikkelt zich tijdens de verzanding van het oude zeegat van Haarlem. Ter hoogte van Beverwijk en Heemskerk vormt zich een nieuwe getijdengeul die vanaf die tijd het achterliggende gebied ging afwatert. Het zeegat van Haarlem wordt daarmee overbodig en stuift volledig dicht.

Het plangebied ligt in de voormalige monding van het Oer IJ estuarium. Het plangebied bestaat vanaf het Laat Mesolithicum tot en met de Bronstijd uit open water. Vanaf de IJzertijd is sprake van een waddegebied. In de Late IJzertijd (250 voor Christus) is het mondingsgebied vrijwel volledig verland en vormt zich een kwelder gebied. Alleen bij extreme stormen worden nog de zogeheten wash-over afzettingen gevormd. Deze kunnen aan de bovenzijde van het bodemprofiel worden aangetroffen.¹¹

Kwelderdelen die niet meer overstromen kunnen voor bewoning worden gebruikt. Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen die eventuele woonlagen kunnen bedekken (Jonge Duinafzettingen).

Op de geologische kaart 1 : 50 000 ligt het plangebied in de zone D0.1 (figuur 15). Dit betekent dat de top van het natuurlijke bodemmateriaal bestaat uit mariene afzettingen uit de Duinkerke I periode (nu: Laagpakket van Walcheren).

De 1 : 50 000 bodemkaart plaatst het plangebied in de bebouwde kom en geeft daar geen informatie over het bodemprofiel. In 1953 is de bodemkartering van het Kennemerland samengesteld en deze geeft wel informatie (figuur 16). Het plangebied ligt in 'stroomwalgronden'. Deze "hooggelegen" gronden liggen in het "binnendeltalandschap" en bestaan uit "min of meer kleihoudend wadzand".

⁹ Rensink e.a. 2015

¹⁰ Rijks Geologische Dienst 1987

¹¹ Provincie Noord - Holland 2011

De geomorfologische kaart plaatst de hele kern van Castricum in eenheid ongedifferentieerd in “Kustduinen met bijbehorende vlakten en laagten” (figuur 17).

Op hoogtekarten is in en in de omgeving van het plangebied vooral het effect van menselijk ingrijpen herkenbaar (figuur 18 en 19). Natuurlijke terreinvormen zijn op deze kaarten niet meer te onderscheiden.

Bron	Situatie plangebied, omschrijving
Geologie (figuur 15)	Geologische Overzichtskaart: ¹² - g: Getijdengeulafzettingen, lokaal bedekt door overige getijdenafzettingen (Laagpakket van Walcheren-g lokaal bedekt door Laagpakket van Walcheren-o) Geologische kaart 1 : 50 000: - D0.1: Afzettingen van Duinkerke 1
Bodemkunde (figuur 16)	Bodemkaart 1 : 50 000: - Bebouwing Bodemkaart 1 : 50 000 uit 1953: ¹³ - MDs: stroomwalgronden
Geomorfologie (figuur 17)	Geomorfologische kaart 1 : 50 000: Kustduinen met bijbehorende vlakten en laagten (L53)
AHN (figuren 18 en 19)	Het maaiveld in het plangebied ligt tussen 0,3 en 0,5 m NAP. Natuurlijke terreinvormen zijn niet herkenbaar.

Tabel 1: Aardwetenschappelijke waarden.

¹² TNO-GDN 2021

¹³ Roo 1953

6 Historische situatie

Het kweldergebied waarin het plangebied ligt, valt in de Late IJzertijd droog en is vanaf deze periode bewoonbaar.

Het plangebied ligt ongeveer 1,3 kilometer ten noorden van de historische kern van Castricum. Castricum wordt voor het eerst vermeld aan het einde van de 11^e eeuw.¹⁴ Het plangebied ligt nabij de buurt Noord-end of Noordeind. De eerste vermelding van deze buurt dateert uit de 17^e eeuw en verwijst naar de Noordeinderweg. Zoals de naam doet vermoeden is het de noordelijke grens van het grondgebied van Castricum. Net ten noorden van Noordeind ontstaat in de 16^e of 17^e eeuw de buurtschap Schulpstet. Bij dit buurtschap werden schelpen van schelpvissers opgeslagen. Hier vanuit konden de schelpen overgeladen worden op schuiten om vervolgens via de Schulpvaart naar de kalkovens van Akersloot vervoerd te worden.¹⁵ Schulpstet en de Schulpvaart liggen ongeveer 250 m ten noorden van het plangebied.

De eerste kaart waarop de ligging van het plangebied bepaald kan worden dateert uit de 17^e eeuw (figuur 20). Hoewel veel detail mist op deze kaart, zijn enkele wegen te herkennen. De huidige Brakersweg, ongeveer 100 m ten noorden van het plangebied, staat gekarteerd als de 'Noort ender wegh'. De Brakersweg of Brakersdijk dateert vermoedelijk al uit de Middeleeuwen.¹⁶ De huidige Eerste Groenelaan (350 m ten zuiden van het plangebied) wordt de 'Suyder Groene Laen' genoemd. Het plangebied ligt op en aan 'De Groene Laen'. Langs deze weg staat geen bebouwing afgebeeld. In de 18^e eeuw wordt naar de weg verwezen als 'De Tweede Groene Laan' (figuur 21). Deze kaart, hoewel figuratief, laat zien dat het landgebruik in en in de omgeving van het plangebied mogelijk weiland is.

De kadastrale minuut uit het begin van de 19^e eeuw laat zien dat de Tweede Groene Laan door het noorden van het plangebied loopt (figuur 22). De weg is niet meer dan een verhard zandpad dat bij regen slecht begaanbaar is.¹⁷ Aan de noordzijde van de weg ligt een sloot. Ten noorden van de weg is sprake van smalle percelen die in gebruik zijn als bouwland. Ten zuiden van de weg ligt het plangebied ter hoogte van twee percelen. Het westelijke perceel is in gebruik als bouwland, het oostelijke perceel bestaat uit weiland. Het verschil in landgebruik kan verklaard worden door natuurlijke hoogte verschillen in het landschap, waarbij de hoge delen als bouwland gebruikt worden en de lage (en dus nattere) delen als weiland. Tussen de Brakersweg en Tweede Groene Laan is namelijk een hoge zandrug aanwezig, een zogenaamde geest. Deze strook land staat bekend als de Noordeindergeest.¹⁸

De situatie verandert nagenoeg niet tot en met de tweede helft van de 20^e eeuw (figuren 23 tot en met 26). In 1955 worden de woningen in het plangebied gebouwd, maar dit is nog niet afgebeeld op de kaart uit 1961. Bij de aanleg van de wijk wordt eerst ten zuidoosten van het plangebied een watergang gegraven (figuur 26). Tevens wordt in deze periode de Tweede Groene Laan verwijderd. De watergang ten noorden van het plangebied wordt in de jaren 70 of 80 gegraven (figuur 27 en 28). Na de jaren 80 vinden geen veranderingen meer plaats.

¹⁴ Van der Sijs 2010

¹⁵ Zonneveld en Zuurbier 2023a

¹⁶ Zonneveld en Zuurbier 2023b

¹⁷ Stuijbergen, Zonneveld en Zuurbier 2023

¹⁸ Zonneveld en Zuurbier 2023b

7 Mogelijke verstoringen

Onderzoeken uit de omgeving laten zien dat mogelijk een ophogingspakket aanwezig kan zijn van 60 tot 100 cm dik (zie hoofdstuk 8).

In het noorden van het plangebied heeft de Tweede Groene Laan gelegen. Aan de noordzijde, en mogelijk later ook de zuidzijde heeft een sloot gelegen. Deze sloot is gedempt in de jaren 60 of 70 van de 20^e eeuw. Overige perceleringssloten zijn al in de loop van de 19^e en 20^e eeuw gedempt.

Door de bouw van de woningen in de 20^e eeuw kunnen archeologische resten vergraven zijn.

8 Archeologische en bouwhistorische waarden

Archeologische terreinen, vondstlocaties en onderzoeken staan weergegeven in figuur 29 en staan toegelicht in tabel 2. De belangrijkste bevindingen worden in de lopende tekst samengevat.

In het plangebied liggen geen archeologische waarnemingen en geen (delen van) archeologische terreinen. Het plangebied is niet eerder archeologisch onderzocht.

25 m ten noorden van het plangebied, aan de Brakersweg 19 tot 21, heeft in 2022 een archeologisch booronderzoek plaatsgevonden (zaak 5.160.075.100). Het rapport is nog niet beschikbaar. De eerste bevindingen geven aan dat op deze locatie een moderne ophooglaag van 75 tot 100 cm dik aanwezig is. Hieronder liggen getijdenafzettingen. In de top van deze afzettingen zijn geen tekenen van bodemvorming herkend. Mogelijk is de top van de natuurlijke afzettingen verstoord.

Ten oosten van dit onderzoek, 300 m ten noordoosten van het plangebied, zijn aan de Brakersweg 67-69 een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd (zaken 2.295.098.100 en 4.637.715.100).¹⁹ Op deze locatie bestaat de bovenste 60 tot 85 cm uit tuingrond die vermoedelijk in de 19^e tot 20^e eeuw is ontstaan. Hieronder liggen getijdenafzettingen. In de top van de getijdenafzettingen zijn geen bodemhorizonten aanwezig. Tevens zijn tijdens het karterende booronderzoek geen archeologische indicatoren aangetroffen. Vervolgonderzoek wordt niet noodzakelijk geacht.

330 m ten westen van het plangebied hebben aan de Schulpstet 7, 9 en 13 een boor- en proefsleuvenonderzoek plaatsgevonden (zaken 2.270.368.100 en 2.299.683.100).²⁰ Tijdens het booronderzoek is tussen 100 en 130 cm -mv een bewoningslaag uit de IJzertijd of Middeleeuwen aangetroffen. De bewoningslaag wordt afgedekt door humeus stuifzand. Tevens zijn archeologische indicatoren uit de 16^e tot 18^e eeuw in bovenliggende lagen aangetroffen. Daarom is een vervolgonderzoek geadviseerd. Bij het proefsleuvenonderzoek is een vindplaats uit de 10^e tot 12^e eeuw aangetroffen. Deze vindplaats bestaat uit enkele greppeltjes, spitsporen en een akkerlaag. De top van de akkerlaag ligt tussen 0,24 en -0,12 m NAP en de onderliggende greppels reiken van 0 tot -0,28 m NAP. Tevens is een vindplaats uit de 19^e tot 20^e eeuw aangetroffen, bestaande uit moesbedden (lagen mest voor teelt) en een gedempte sloot. De vullingen van de sloot liggen tussen 0,44 en -1,0 m NAP en de moesbedden liggen tussen 0,1 en -0,45 m NAP. In de tussengelegen perioden is waarschijnlijk geen bewoning geweest.

Ongeveer 250 m ten zuiden van het plangebied zijn enkele archeologische onderzoeken uitgevoerd. Bij het onderzoek aan het Kortenaerplantsoen (zaak 2.109.275.100) is de bodem tot 100 cm verstoord en zijn geen archeologische lagen en indicatoren aangetroffen.²¹ Uit het bureau- en booronderzoek aan de Oranjelaan (zaak 2.394.152.100) blijkt dat het onderzochte gebied ongeschikt is geweest voor bewoning.²² Tevens is de bodem recent verstoord tot in de natuurlijke afzettingen. Daarom wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht. Bij de Paulusschool is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (zaak

¹⁹ Van der Ham 2010; Schorn 2018

²⁰ Verduin 2009; Verduin 2011

²¹ Tulp 2006

²² Moerman, Wilbers en Koekkelkoren 2013

2.327.279.100). Op deze locatie zijn ophogingslagen aanwezig waarin aardewerkfragmenten uit de 10^e tot 13^e zijn aangetroffen. Hieronder liggen de natuurlijke afzettingen. Er zijn geen archeologische lagen aangetroffen. Wel zijn direct onder het maaiveld resten van moesbedden aanwezig.

In het plangebied zijn geen bekende militaire erfgoedwaarden aanwezig.²³

Archeologische terreinen
Geen.
Onderzoeken (incl. evt. bijbehorende vondsten)
2.030.364.100: Castricum, Limmen-Heiloo, booronderzoek Een grootschalige archeologische kartering, inventarisatie en waardering uit 1987 van het gebied ten noorden van Castricum.²⁴ Er zijn daarbij diverse archeologische vindplaatsen gevonden. De zuidrand van het onderzochte gebied is ongeveer de rand van de bebouwde kom van Castricum, ongeveer 280 m noordelijk van het plangebied. 2.109.275.100: Castricum, Kortenaerplantsoen, booronderzoek Onderzoek uit 2006 op een perceel ongeveer 250 m ten zuidoosten van De Santmark 407-414. Op het ongeveer 1.500 m² grote terrein zijn zes boringen uitgevoerd. Het terrein is tot ongeveer een meter diepte verstoord met recent materiaal (onder andere flessenglas, beton en recente baksteenfragmenten). In twee boringen (nummers 3 en 5) is een humeuze laag met recent materiaal en veel plantenresten aangetroffen, hetgeen geïnterpreteerd is als een slootvulling. Tijdens het veldwerk zijn geen archeologische vondsten gedaan, noch zijn er archeologische grondsporen of cultuurlagen aangetroffen. Wij concluderen op basis van de hierboven genoemde resultaten dat de kans op de aanwezigheid van onverstoorde archeologische grondsporen klein is.²⁵ 2.131.574.100: Castricum, Bakkum, Stetweg, bureauonderzoek Onderzoek uit 2006 voor woningbouw op een terrein ongeveer 330 m westelijk van De Santmark 407-414. De aanwezigheid van bewoningssporen van voor 250 voor Christus is niet waarschijnlijk, omdat het gebied toen zee was. Het gebied werd mogelijk na 250 voor Christus nog regelmatig overstroomd. Pas met het definitief sluiten van de kustlijn in de laatste eeuwen voor het begin van de jaartelling was de invloed van de zee verleden tijd. Het gebied verzoette en waterde af via het IJsselmeergebied naar zee. Voor het plangebied geldt een hoge verwachting op resten uit de Late Middeleeuwen en een middelgrote verwachting op resten uit de Romeinse tijd en Vroege Middeleeuwen. De archeologische waarden uit de Middeleeuwen kunnen bestaan uit bewoningssporen, terwijl die uit de Romeinse tijd eerder losse vondsten en sporadische sporen zullen zijn. Ook sporen van een middeleeuws agrarisch cultuurlandschap (akkers) kunnen worden aangetroffen. De onderzoeker adviseert om het civiele graafwerk archeologisch te laten begeleiden.²⁶ Deze begeleiding heeft niet plaatsgevonden. 2.259.271.100: Castricum, Schulpstet 7, 9 en 13, bureauonderzoek Onderzoek uit 2008 voor een bouwplan ongeveer 330 ten westen van De Santmark. Gezien hoge verwachting voor het aantreffen van waarden vanaf de prehistorie wordt vervolgonderzoek in de vorm van boringen aanbevolen.²⁷ 2.270.368.100: Castricum, Bakkum, Schulpstet 7, 9 en 13, Bakkum, booronderzoek Booronderzoek uit 2009 dat een vervolg is op het bureauonderzoek op de zelfde locatie (zie vorige melding). Er zijn drie handboringen geplaatst. In twee boringen is een bewoningsslaag en daarboven een ontwikkelde bodemhorizont aangetroffen, die mogelijk uit de IJzertijd of de Middeleeuwen stammen. Deze lagen bevinden zich tussen 100 en 130 cm onder het maaiveld. In deze lagen kunnen archeologische grondsporen en vondsten verwacht worden. In boring twee is een schelpenlaag en een baksteen uit vermoedelijk een puinlaag uit de 16e-18e eeuw aangetroffen. Dit zijn waarschijnlijk restanten van een huis uit die periode. Hier boven en onder zijn scherven roodbakend aardewerk gevonden. In één boring zijn recente lagen aangetroffen tot op een diepte van 75 cm onder maaiveld. Daaronder zijn natuurlijke lagen zand aanwezig. De onderzoeker adviseert om proefsleuven aan te leggen.²⁸

²³ Stichting RAAP 2017; Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2016

²⁴ Ravesloot en Perk 1987

²⁵ Tulp 2006

²⁶ Nyst 2006

²⁷ Klooster 2008

²⁸ Verduin 2009

2.295.098.100: Castricum, Brakersweg 67-69, booronderzoek

Volgens het bureauonderzoek bestaat de ondergrond uit getijdenafzettingen van het Laagpakket van Walcheren (Oer-IJ afzettingen). Deze afzettingen zijn tijdens het booronderzoek aangetroffen tussen 60 en 80 cm -mv. Hierop ligt een humeus pakket dat geïnterpreteerd is als een (recente) tuinbouwgrond. Archeologische lagen of indicatoren zijn niet aangetroffen. Daarom worden geen archeologische resten verwacht en wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.²⁹

2.299.683.100: Castricum, Bakkum, Schulpstet 7, 9 en 13, proefputten\proefsleuven

Vervolg op het booronderzoek uit 2009 op deze locatie. Het gaat om twee proefsleuven op de locatie van twee geplande kelders onder drie nieuw te bouwen woonhuizen te Bakkum. In de proefsleuven werd een vindplaats uit de 10^e-12^e eeuw aangetroffen, evenals een vindplaats uit de 19^e-20^e eeuw. In de tussenliggende fase, waarschijnlijk op de 17^e en 18^e eeuw na, is er binnen het plangebied geen bewoning geweest. De middeleeuwse sporen waren greppeltjes, spitsporen en een akkerlaag. De 19^e- en 20^e-eeuwse fase bestond uit moesbedden en een gedempte sloot met zijslot. De sporen uit de 19^e en 20^e eeuw hebben alle oudere sporen die mogelijk aanwezig zijn geweest op het perceel van Schulpstet 13 verstoord. De aangetroffen sporen zijn niet als behoudenswaardig gekenmerkt, waardoor het niet noodzakelijk is om de rest van de oppervlakte van de toekomstige kelder archeologisch op te graven. De bodem ter hoogte van de kelder van Schulpstet 7 is al volledig onderzocht. Het plangebied is daarom vrijgegeven voor de bouw van de drie woningen.³⁰

2.304.882.100 en 2.394.152.100: Castricum, Oranjelaan 2a, bureauonderzoek en booronderzoek

Uit het onderzoek is gebleken dat het plangebied in een gebied ligt waar de omstandigheden voor bewoning zeer ongunstig waren. Door de ligging van het plangebied in het estuarium van het Oer IJ tot de Late IJzertijd geldt er in het plangebied een (zeer) lage verwachting voor resten van voor deze periode. Maar ook daarna bleef het landschap waar het plangebied deel van uitmaakte zeer nat en bleven de omstandigheden ongeschikt voor bewoning. Het gebied is vermoedelijk in de Middeleeuwen ingericht als agrarisch gebied, waardoor de bovengrond licht is omgewerkt, maar waardoor er tevens geen resten uit deze periode worden verwacht. Moderne verstoringen in het plangebied reiken tot in de natuurlijke IJ-afzettingen, waardoor deze lagen deels verstoord zijn. Tijdens het onderzoek is geconstateerd dat het plangebied in een gebied ligt met lage verwachtingen en moderne verstoringen. Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek wordt geadviseerd om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren.³¹

2.327.279.100: Castricum, Paulusschool, proefputten\proefsleuven

Het rapport is niet beschikbaar. Uit het rapport van zaak 2.394.152.100 blijkt het volgende:³² Het onderzochte gebied is opgebouwd uit een bouwvoor met zandige ophogings- en egalisatielagen, afkomstig van het gebruik van het gebied voor moesbedden en de aanleg van de gebouwen. In deze ophogingslagen is een fragment Pingsdorf-aardewerk (1050-1250 na Christus) aangetroffen. Onder deze omgewerkte lagen, liggen natuurlijke afzettingen die wijzen op een golvend, nat landschap dat niet gunstig was voor bewoning vanwege de vochtigheid. Er zijn geen archeologische niveaus aangetroffen. Direct onder het maaiveld zijn resten van moesbedden (lagen mest voor teelt) aangetroffen.

4.016.493.100: Castricum, Castricum inrichting Veldt, bureauonderzoek

De locatie ligt in het voormalige Oer-IJ estuarium. In het plangebied kunnen in principe bewoningssporen vanaf 1.000 voor Christus verwacht worden. Vanaf de derde eeuw voor Christus geldt een hoge verwachting op het aantreffen van archeologische resten, wat onder andere bevestigd wordt door vindplaatsen in de directe omgeving van het terrein. De archeologische resten kunnen direct onder de zodenlaag verwacht worden, wat betekent dat bij het verwijderen van de bovengrond de resten al in het geding komen. Aanbevolen wordt om een inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van verkennende proefsleuven.³³

4.637.715.100: Castricum, Brakersweg 67-69, booronderzoek

Uit het booronderzoek is gebleken dat de tuingrond waarschijnlijk van recente (19^e tot 20^e eeuw) ouderdom is en dat de daaronder gelegen vaaggrond waarschijnlijk door verploeging is opgenomen in de tuingrond. Hoewel het potentiële archeologische sporenniveau in de top van de C-horizont (op 70 to 85 cm -mv) intact is aangetroffen, zijn tijdens het booronderzoek geen archeologische resten of indicatoren aangetroffen, die wijzen op de aanwezigheid een vindplaats uit deze periode. Daarom is de hoge verwachting uit het vooronderzoek om archeologische resten uit de perioden Late Bronstijd tot en met de Late Middeleeuwen en/of vroege fasen van de Nieuwe tijd aan te treffen voor het plangebied naar laag bijgesteld. Op grond van de aangetroffen tuingrond van waarschijnlijk vrij recente (19^e tot 20^e eeuw) ouderdom, het ontbreken van bodemhorizonten in de daaronder gelegen

29 Van der Ham 2010

30 Verduin 2011

31 Moerman, Wilbers en Koekkelkoren 2013

32 Moerman, Wilbers en Koekkelkoren 2013

33 Honigh 2016

getijdenafzettingen, het ontbreken van archeologische indicatoren in het plangebied en daarmee lage archeologische verwachting wordt geen archeologisch vervolgonderzoek geadviseerd.³⁴

5.160.075.100: Castricum, Brakersweg 19-21, booronderzoek

Alleen de eerste bevindingen zijn beschikbaar. Onder de verhardingen is een moderne ophooglaag aangetroffen. Tussen 75 en 100 cm -mv gaat de ophooglaag scherp over in getijdenafzettingen met schelpen en schelpgruis. In de afzettingen zijn geen tekenen van menselijke invloed aanwezig. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Vondstlocaties los

Geen.

Tabel 2: Archeologische terreinen, onderzoeken en vondstlocaties ongeveer 400 m van het plangebied.

In het plangebied staan geen bekende (ondergrondse) bouwhistorische waarden geregistreerd.³⁵

³⁴ Schorn 2018

³⁵ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2017

9 Gespecificeerde verwachting

Het plangebied ligt in de voormalige monding van het Oer IJ estuarium. Het plangebied bestaat vanaf het Laat Mesolithicum tot en met de Bronstijd uit open water. Vanaf de IJzertijd is sprake van een waddengebied. In de Late IJzertijd (250 voor Christus) is het mondingsgebied vrijwel volledig verland en vormt zich een kwelder gebied. Kwelderdelen die niet meer overstroomd kunnen vanaf deze periode voor bewoning worden gebruikt. Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen die eventuele woonlagen kunnen bedekken (Jonge Duinafzettingen). Mogelijk ligt het plangebied aan de noordkant ter hoogte van een zandrug.

In de 17^e en 18^e eeuw ligt in het noorden van het plangebied de Tweede Groene Laan. Dit is een zandpad met aan de noordzijde een sloot. Het landgebruik is vermoedelijk weiland. Aan het begin van de 19^e eeuw is het landgebruik in het noorden en zuidwesten van het plangebied bouwland. Het zuidoosten is in gebruik als weiland. Het landgebruik verandert nagenoeg niet tot 1955 met de bouw van de huidige woningen.

De verwachting wordt als volgt gespecificeerd:

1. *Datering*

In het plangebied kunnen archeologische resten aanwezig zijn uit de Late IJzertijd tot en met de Nieuwe tijd. Indien stuifzandafzettingen aanwezig zijn kunnen hierin archeologische resten uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd aanwezig zijn.

2. *Complextype*

Er moet rekening gehouden worden met archeologische resten uit de periode van landbouwsamenlevingen en staatsamenlevingen gerelateerd aan bewoning, economie, infrastructuur, rituelen en begravingen.

3. *Omvang*

Archeologische resten gerelateerd aan bewoning uit de periode van de landbouwsamenlevingen kunnen worden beschouwd als vlakelementen met variabele omvang (klein tot groot). Sommige complextypen kunnen zich ook als puntelementen manifesteren (begravingen, depots) of als lijnelementen (wegen, watergangen, percelering).

4. *Diepteligging*

Het onderste archeologische niveau (IJzertijd) wordt verwacht in de top van de kwelderafzettingen. Deze liggen mogelijk onder stuifzandafzettingen. Op de natuurlijke afzettingen ligt een 20^e eeuws ophogingspakket. De top van de kwelderafzettingen ligt naar verwachting op 60 en 100 cm-mv. Ook in de eventueel afdekkende stuifzand afzettingen kunnen archeologische resten aanwezig zijn.

5. *Gaafheid en conservering (fysieke kwaliteit)*

Het water in de naastgelegen watergang staat tussen -0,7 en -0,8 m NAP.³⁶ Het grondwater zal op een vergelijkbaar niveau liggen. Dit komt neer op ongeveer 1,2 tot 1,3 m -mv. Mogelijk ligt het potentiële archeologische niveau boven het

³⁶ Peilbesluit hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Peilgebied vigerend: 04290-02

grondwater waardoor organische archeologische resten slecht bewaard kunnen zijn gebleven.

Over de gaafheid en conservering van eventuele sporen en artefacten zijn niet meer gegevens bekend.

6. *Locatie*

In het hele plangebied kunnen archeologische resten aanwezig zijn.

7. *Uiterlijke kenmerken (prospectie kenmerken):*

Uiterlijke kenmerken: Archeologische resten uit landbouwsamenlevingen kunnen bestaan uit sporen in de natuurlijke ondergrond zoals resten van beer- en/of waterputten of afvalkuilen, paalsporen en greppels. Daarnaast kunnen fragmenten aardewerk (urnen), crematieresten en inhumaties aanwezig zijn. Fragmenten hiervan kunnen door ploegwerkzaamheden ook in de bouwvoor of (als deze aanwezig is) bouwlanddek aanwezig zijn. Archeologische resten van staatssamenlevingen hebben vergelijkbare uiterlijke kenmerken, daarnaast moet (rekening gehouden worden met resten van steenbouw (fragmenten baksteen, uitbraaksleuven, metselwerk).

Prospectiekenmerken: Archeologische resten in de top van de kwelderafzettingen kunnen zich kenmerken door de aanwezigheid van een archeologische laag en/of sporenniveau. Een archeologische laag is een doorwerkte laag bestaande uit het oorspronkelijke sediment dat is vermengd met archeologische indicatoren zoals bot-, houtskool- en aardewerkfragmenten. Mogelijke kunnen nederzettingsterreinen uit deze periodes kunnen ook vondstenarm zijn en in dat geval is alleen sprake van een sporenniveau.

8. *Mogelijke verstoringen*

In het noorden van het plangebied heeft de Tweede Groene Laan gelegen. Aan de noordzijde, en mogelijk later ook de zuidzijde heeft een sloot gelegen. Deze sloot is gedempt in de jaren 60 of 70 van de 20^e eeuw. Overige perceleringssloten zijn al in de loop van de 19^e en 20^e eeuw gedempt.

Door bouwactiviteiten in de 20^e eeuw (realisatie huidige bebouwing) kunnen archeologische resten zijn vergraven.

10 Conclusie

1. *Waaruit bestaan de voorgenomen bodemingrepen?*

In het plangebied wordt een appartementencomplex gebouwd. In het noordwesten zijn parkeerplaatsen voorzien. De rest van het plangebied bestaat uit groene openbare ruimtes. Het nieuwe gebouw overlapt deels met de bestaande bebouwing. Ongeveer 560 m² van het bouwvlak is nog niet bebouwd. Onder het nieuwe pand zijn geen kelders voorzien. De onderkant van de fundering ligt op 80 cm -mv.

2. *Wat is de landschappelijke ligging van het plangebied in termen van geomorfologie, geologie en bodemkunde?*

Het plangebied ligt in de voormalige monding van het Oer IJ estuarium. Het plangebied bestaat vanaf het Laat Mesolithicum tot en met de Bronstijd uit open water. Vanaf de IJzertijd worden getijdenafzettingen afgezet (Laagpakket van Walcheren). Door het ontginnen van de duingebieden in de Middeleeuwen ontstaan op diverse plaatsen zandverstuivingen die de getijdenafzettingen kunnen afdekken.

3. *Is sprake van bekende bodemverstoringen?*

In het noorden van het plangebied heeft de Tweede Groene Laan gelegen. Aan de noordzijde, en mogelijk later ook de zuidzijde heeft een sloot gelegen. Deze sloot is gedempt in de jaren 60 of 70 van de 20^e eeuw. Overige percelingsloten zijn al in de loop van de 19^e en 20^e eeuw gedempt.

Door bouwactiviteiten in de 20^e eeuw kunnen archeologische resten zijn vergraven.

4. *Wat is de historische ontwikkeling van het plangebied?*

Het plangebied kan vanaf de Late IJzertijd bewoond zijn. In de 17^e en 18^e eeuw ligt in het noorden van het plangebied de Tweede Groene Laan. Dit is een zandpad met aan de noordzijde een sloot. Het landgebruik is vermoedelijk weiland. Aan het begin van de 19^e eeuw is het landgebruik in het noorden en zuidwesten van het plangebied bouwland. Het zuidoosten is in gebruik als weiland. Het landgebruik verandert nagenoeg niet tot aan 1955 met de bouw van de huidige woningen.

5. *Is sprake van bekende archeologische waarden (zoals AMK terreinen, vondstlocaties, historische kernen) in het plangebied en directe omgeving, en zo ja welke?*

25 m ten noorden van het plangebied blijkt uit archeologisch onderzoek dat een ophogingspakket aanwezig is. Dit pakket ligt direct op de getijdenafzettingen. In de top van de getijdenafzettingen zijn geen tekenen van bodemvorming herkend.

330 m ten westen van het plangebied zijn een vindplaats uit de 10^e tot 12^e eeuw (greppels, spitsporen en een akkerlaag) en een vindplaats uit de 19^e en 20^e eeuw (moesbedden en een sloot) bekend. De top van de akkerlaag ligt tussen 0,24 en -0,12 m NAP en de onderliggende greppels reiken van 0 tot -0,28 m NAP. De vullingen van de sloot uit de Nieuwe tijd liggen tussen 0,44 en -1,0 m NAP en de moesbedden liggen tussen 0,1 en -0,45 m NAP. In de tussengelegen perioden is waarschijnlijk geen bewoning geweest.

6. *Kunnen archeologische resten in het plangebied aanwezig zijn? Zo ja, wat is daarvan op hoofdlijnen de omvang, ligging, aard en datering?*

In het hele plangebied kunnen archeologische resten uit de Late IJzertijd tot en met de Nieuwe tijd in de top van de getijdenafzettingen (Oer-IJ) aanwezig zijn.

7. *Worden deze archeologische resten verstoord door de voorgenomen bodemingrepen? Zo ja, op welke wijze?*

Een deel van de nieuwe bebouwing overlapt met de bestaande bebouwing. Ter hoogte van de bestaande bebouwing is de bodem waarschijnlijk verstoord tot funderingsdiepte, naar schatting 80 cm -mv. Mogelijk kan hieronder de top van de kwelderafzettingen intact zijn. Onder en naast de huidige bebouwing kunnen archeologische resten aanwezig zijn en deze kunnen door de beoogde ingrepen vergraven worden.

8. *Welke vervolgstap(pen) kunnen worden genomen om rekening te houden met (mogelijke) archeologische resten?*

Aanbevolen wordt om nader te bepalen wat de aard en intactheid van de bodem is en hoe diep een potentieel archeologisch niveau ligt.

9. *Indien vervolgonderzoek wordt geadviseerd: Welke methode(n), techniek(en) en strategie(ën) van Inventariserend veldonderzoek zijn hiervoor geschikt?*

Een verkennend booronderzoek is de meest geschikte methode om nader te bepalen wat de aard en intactheid van het bodemprofiel is.

11 Advies

In het plangebied kunnen mogelijk archeologische resten uit de Late IJzertijd tot en met de Nieuwe tijd aanwezig zijn in de top van de getijdenafzettingen en eventuele stuifzandafzettingen. De potentiële archeologische niveaus liggen vermoedelijk onder een ophogingspakket.

Daarom adviseert Bureau voor Archeologie om door middel van een verkennend booronderzoek nader te bepalen wat de aard en intactheid van het bodemprofiel is, zodat vastgesteld kan worden hoe diep het potentiële archeologische niveau ligt en in hoeverre deze al verstoord is.

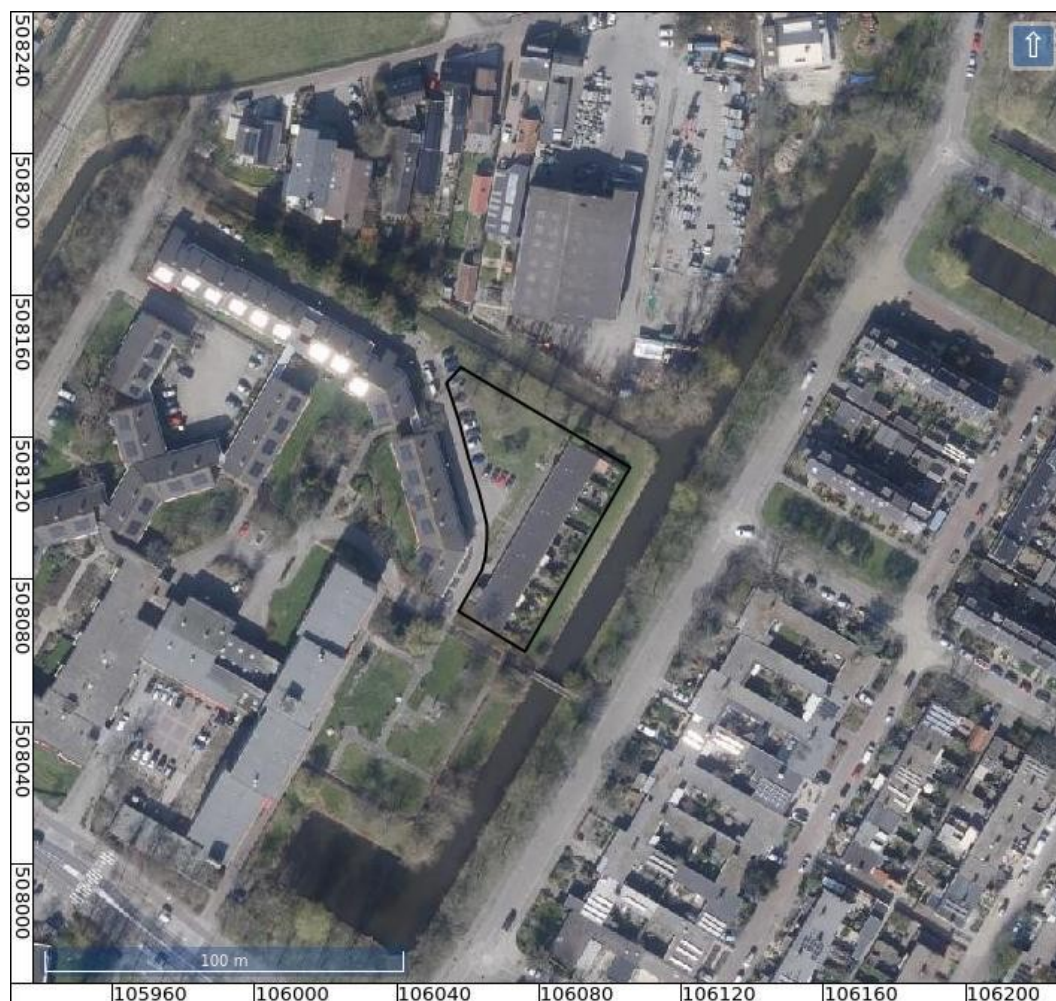
12 Literatuur

- Actueel Hoogtebestand Nederland. 2018. 'AHN3'. Digitale Hoogtekaart.
<https://ahn.arcgisonline.nl/ahnviewer/>.
- Alkemade, M., R. M. Van Heeringen en K. Klerks. 2011. 'Archeologiebeleid gemeente Castricum'. V634.
 'Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed'.
<http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/>.
- Bureau van de Militaire Verkenningen. 1850. 'Topografisch Militaire Kaart - nettekeningen veldminuten'. Bureau Militaire Verkenningen. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).
<https://nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/metadata/594e77ec-e2d0-4e4c-a993-0d77f8dcb021>.
- Douw, J. J., A. Jansz. Deur en C. Decker. 1745. 'Topografische kaart van het beheersgebied van de Uitwaterende Sluizen in 16 bladen. Blad 15: Bergen, Castricum'.
<https://proxy.archieven.nl/131/7CB5CDE266F411E3B31C2388A422D1AF>.
- Google Street View. 'Street View'. <https://maps.google.nl/>.
- van der Ham, N. H. 2010. 'Archeologisch onderzoek aan de Brakersweg 67-69 te Castricum (gemeente Castricum)'. ArcheoMedia-rapport A10-064-I. ArcheoMedia.
- Honigh, B. D. 2016. 'Archeologisch bureauonderzoek inrichting Veldt te Castricum, gemeente Castricum (N-H)'. Hollandia Archeologie BV.
- Kadaster. 2013. 'BAG-Viewer'. <http://bagviewer.geodan.nl/index.html>.
 ———. 'Bonnebladen'.
<http://www.kadaster.nl/web/artikel/producten/Bonnebladen.htm>.
- Karels, P. 2020. 'Bodemkwaliteitskaart en bodemfunctieklassenkaart Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Heerhugowaard en Heiloo'. Documentid 14M1136.RAP001. Bunnik: LievenseCSO.
- Klooster, B. 2008. 'Archeologisch onderzoek Schulpstet 7, 9 en 13 te Bakkum, gemeente Castricum'. Grontmij Archeologische Rapporten 852. Grontmij Nederland B.V.
- Maas, G. J., W. M. van der Meij, S. P. J. van Delft en A. H. Heidema. 2019. 'Toelichting bij de legenda Geomorfologische kaart Nederland 1:50.000 (2019), achtergronddocument bij het landsdekkende digitale bestand'. Wageningen: Wageningen Environmental Research.
<http://legendageomorfologie.wur.nl/>.
- Moerman, S., A. W. E. Wilbers en A. M. H. C. Koekkelkoren. 2013. 'archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek verkennende fase Clusius College Oranjelaan 2a Castricum gemeente Castricum'. IDDS Archeologie rapport 1499. IDDS Archeologie B.V.
- Nationaal Georegister. 'Luchtfoto Beeldmateriaal RGB 25cm en 8cm WMTS'.
<https://www.nationaalgeoregister.nl/geonetwork/srv/dut/catalog.search#/metadata/c82a783a-9a58-4761-a809-b4c5d90dcd35>.
- Nyst, C. L. 2006. 'Archeologisch bureauonderzoek voor het plangebied Stetweg te Bakkum, gemeente Castricum (Noord-Holland)'. AAC notities. Amsterdam: AAC Projectenbureau. doi:10.17026/DANS-Z6P-MNGU.
<https://archaeology.datastations.nl/citation?persistentId=doi:10.17026/dans-z6p-mngu>.
- PDOK. 'TOP25raster WMS'. Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK).
<https://geodata.nationaalgeoregister.nl/top25raster/ows>.
 ———. 'Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) - gedetailleerde

- grootschalige basiskaart*.
<https://www.pdok.nl/introductie/-/article/basisregistratie-grootschalige-topografie-bgt->.
- . 'BRT Achtergrondkaart'. Publieke Dienstverlening Op de Kaart (PDOK).
https://service.pdok.nl/brt/achtergrondkaart/wmts/v2_0.
- Provincie Noord - Holland. 2011. '*Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie*'.
https://maps.noord-holland.nl/GeoWebHTML5/Index.html?configBase=https://maps.noord-holland.nl/Geocortex/Essentials/GeoWeb50/REST/sites/Informatiekaart_Landschap_en_Cultuurhistorie/viewers/ILC/virtualdirectory/Resources/Config/Default.
- Punt, J. 1737. '*De heerlykhyd van Castricum*'. Johannes Covens en Cornelis Mortier. <https://www.archieven.nl/nl/zoeken?mizig=42&miadt=319&miaet=14&micode=30A&minr=1058805&miview=ldt>.
- RAF. 1940. '*Wageningen UR GeoPortal: RAF aerial photographs*'. 1945.
<http://library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf>.
- Ravesloot, C. en F. A. Perk. 1987. '*Ruilverkaveling Limmen-Heiloo, een archeologische kartering, inventarisatie en waardering*'. RAAP-rapport 9. Amsterdam.
- Rensink, E., H. J. T. Weerts, M. Kosian, H. Feiken en B. I. Smit. 2015. '*Archeologische Landschappenkaart van Nederland. Methodiek en kaartbeeld*'. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
<https://doi.org/10.17026/dans-xf6-ywnd>.
- Rijks Geologische Dienst. 1987. '*Geologische kaart van Nederland : toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1: 50.000 = Geological map of the Netherlands: Blad Alkmaar west (19 W)*'.
<https://landschapinnederland.nl/bronnen-en-kaarten/militaire-landschapskaart>.
- . 2017. '*Rijksmonumentenregister*'. *Cultureelerfgoed.nl*.
<https://cultureelerfgoed.nl/monumentenregister>.
- . 2021. '*Archis3 - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*'.
<https://archis.cultureelerfgoed.nl/#/login>.
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Data Archiving and Networking Services. '*e-depot voor de Nederlandse archeologie*'. <http://www.edna.nl>.
- Rijkswaterstaat Ministerie van Infrastructuur en Milieu. '*Bodemloket*'.
<http://www.bodemloket.nl/>.
- Roo, Hendr. Chr. de 1913-. 1953. *De bodemgesteldheid van Noord-Kennemerland*. De bodemkartering van Nederland 14. 's-Gravenhage: Staatsdrukkerij en Uitgeverijbedrijf.
<https://library.wur.nl/WebQuery/edepot/189092>.
- '*Ruimtelijkeplannen.nl*'.
<http://www.ruimtelijkeplannen.nl/web-roo/roo/bestemmingsplannen?tabFilter=ACTUEEL>.
- Schorn, E. A. 2018. '*Inventariserend Veldonderzoek karterende fase Brakersweg 67-69 te Castricum Gemeente Castricum*'. KSP Archeologie.
- van der Sijs, N. 2010. '*Etymologiebank*'. <http://www.etymologiebank.nl>.
- SIKB. 2018. '*BRL 4000: Beoordelingsrichtlijn Archeologie, versie 4.1*'. SIKB.
https://www.sikb.nl/doc/BRL4000/BRL%20SIKB%204000%20Archeologie%20versie%204_1.pdf.
- Stichting RAAP. 2017. '*Indicatieve Kaart Militaire Waarden (IKME)*'.
 Stuifbergen, J. J., L. Zonneveld en S. P. A. Zuurbier. 2023. '*De Kooiweg, Eerste en Tweede Groenelaan en zijn bewoners*'. *Kooiweg (Jaarboek 19 1996 pg*

- 25-34). <https://www.oud-castricum.nl/categorie-activiteiten/categorie-jaarboeken/kooiweg-jaarboek-19-1996-pg-25-34/>.
- TNO-GDN. 2021. 'Geologische kaart van het koninkrijk der Nederlanden'. TNO - Geologische Dienst Nederland.
- Topografische Dienst. 'Topografische kaarten 1927-1995'. Emmen: Staat der Nederlanden.
- Tulp, C. 2006. 'Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek aan het Kortenaerplantsoen te Castricum (NH.)'. Steekproefrapport. Zuidhorn: De Steekproef. doi:10.17026/DANS-ZE6-KXUB. <https://archaeology.datastations.nl/citation?persistentId=doi:10.17026/dans-ze6-kxub>.
- Verduin, J. T. 2009. 'Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen aan het Schulpstet 7, 9 en 13 te Bakkum, gemeente Castricum'. Hollandia reeks. Zaandijk: Hollandia Archeologie BV. doi:10.17026/DANS-XMF-ZPZ3. <https://archaeology.datastations.nl/citation?persistentId=doi:10.17026/dans-xmf-zpz3>.
- . 2011. 'Inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven (IVO-P) aan het Schulpstet 7, 9 en 13 te Bakkum, gemeente Castricum'. Hollandia Archeologie BV.
- Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans. 2018. *Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu*. Amsterdam: Prometheus.
- Zonneveld, L. en S. P. A. Zuurbier. 2023a. 'Schulpstet en zijn bewoners (Jaarboek 21 1998 pg 24-29)'. *Het Schulpstet en zijn bewoners*. <https://www.oud-castricum.nl/categorie-activiteiten/categorie-jaarboeken/schulpstet-en-zijn-bewoners-jaarboek-21-1998-pg-24-29/>.
- . 2023b. 'De Brakersweg en zijn bewoners'. *Brakersweg (Jaarboek 22 1999 pg 33-39)*. <https://www.oud-castricum.nl/categorie-activiteiten/categorie-jaarboeken/brakersweg-jaarboek-22-1999-pg-33-39/>.

Figuren

Figuur 2: Luchtfoto actueel (Nationaal Georegister).

Figuur 3: Topografische kaart (PDOK).

Figuur 4: Overzicht van het plangebied vanaf de Santmark (Google Street View).

Figuur 5: Het onderzoekgebied (onderbroken lijn: achtergrond: PDOK).

- Categorie 3 (verwachtingszone 1 en 8):
 onderzoekseis in plangebieden groter dan 100 m² en bodemingreep dieper dan 4 meter +NAP
- Categorie 4 (verwachtingszone 2 t/m 7 en 9 t/m 11):
 onderzoekseis in plangebieden groter dan 500 m² en bodemingreep dieper dan 40 cm -mv

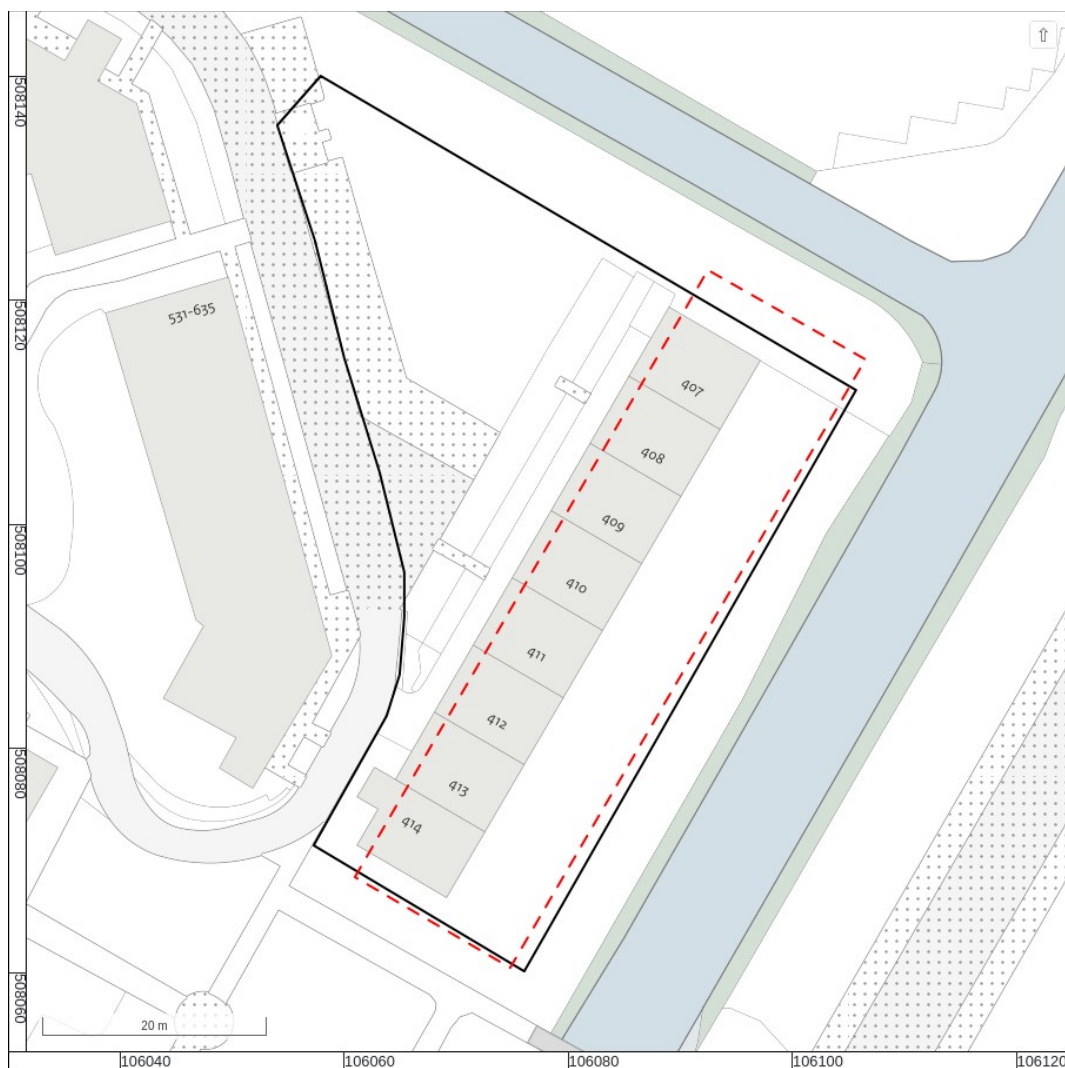
Figuur 6: Archeologische beleidskaart van de gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen en Klerks 2011).

Figuur 7: Archeologische waarde- en verwachtingskaart van de gemeente Castricum (Alkemade, Van Heeringen en Klerks 2011).

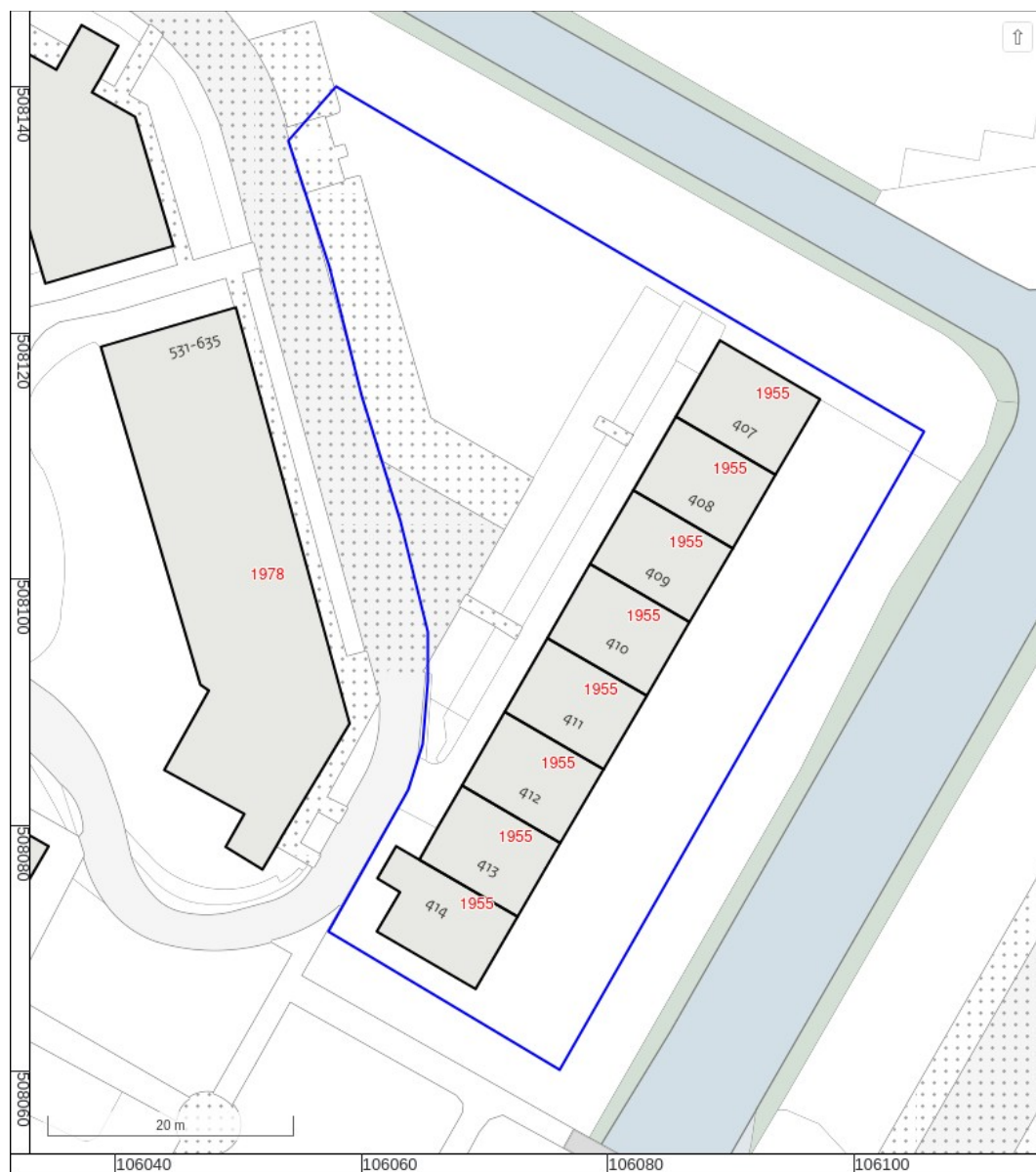
Figuur 8: Nieuwe situatie (correspondentie opdrachtgever).

Figuur 9: Nieuwe bebouwing (rood) ten opzichte van de bestaande bebouwing (achtergrond).

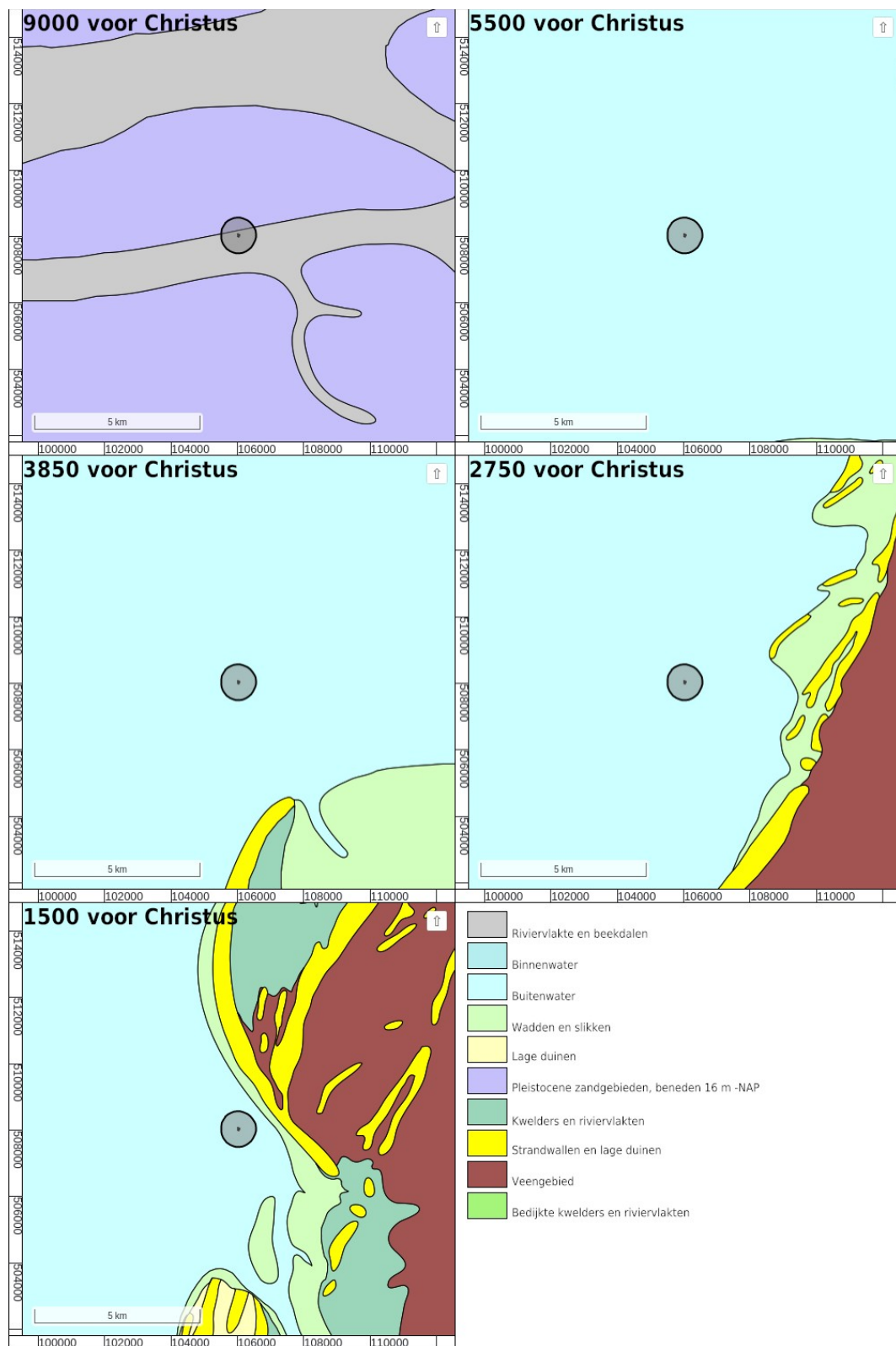
Figuur 10: Doorsnedes nieuwe situatie.

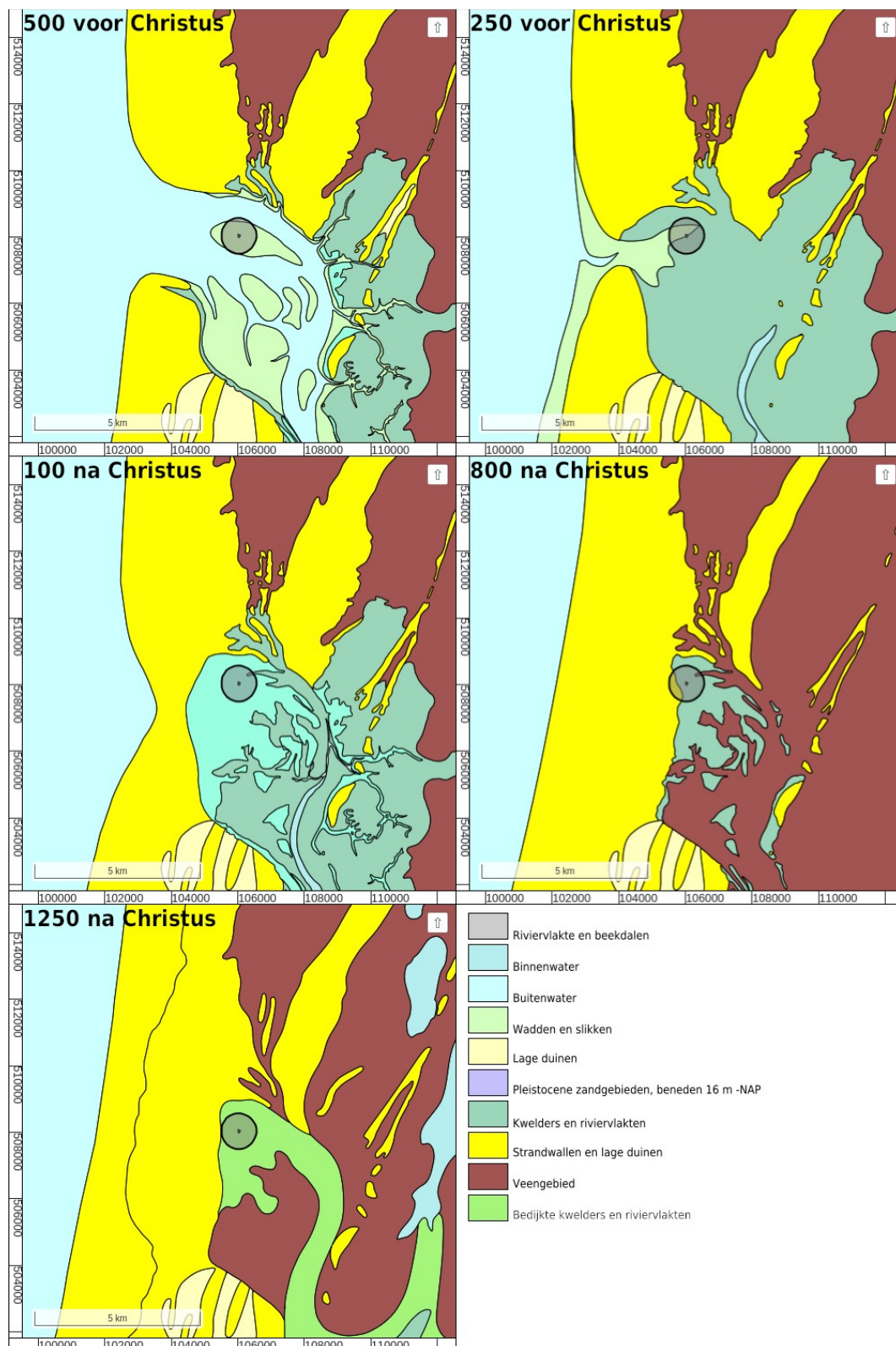
Figuur 11: Bouwjaren volgens BAG (Kadaster 2013).

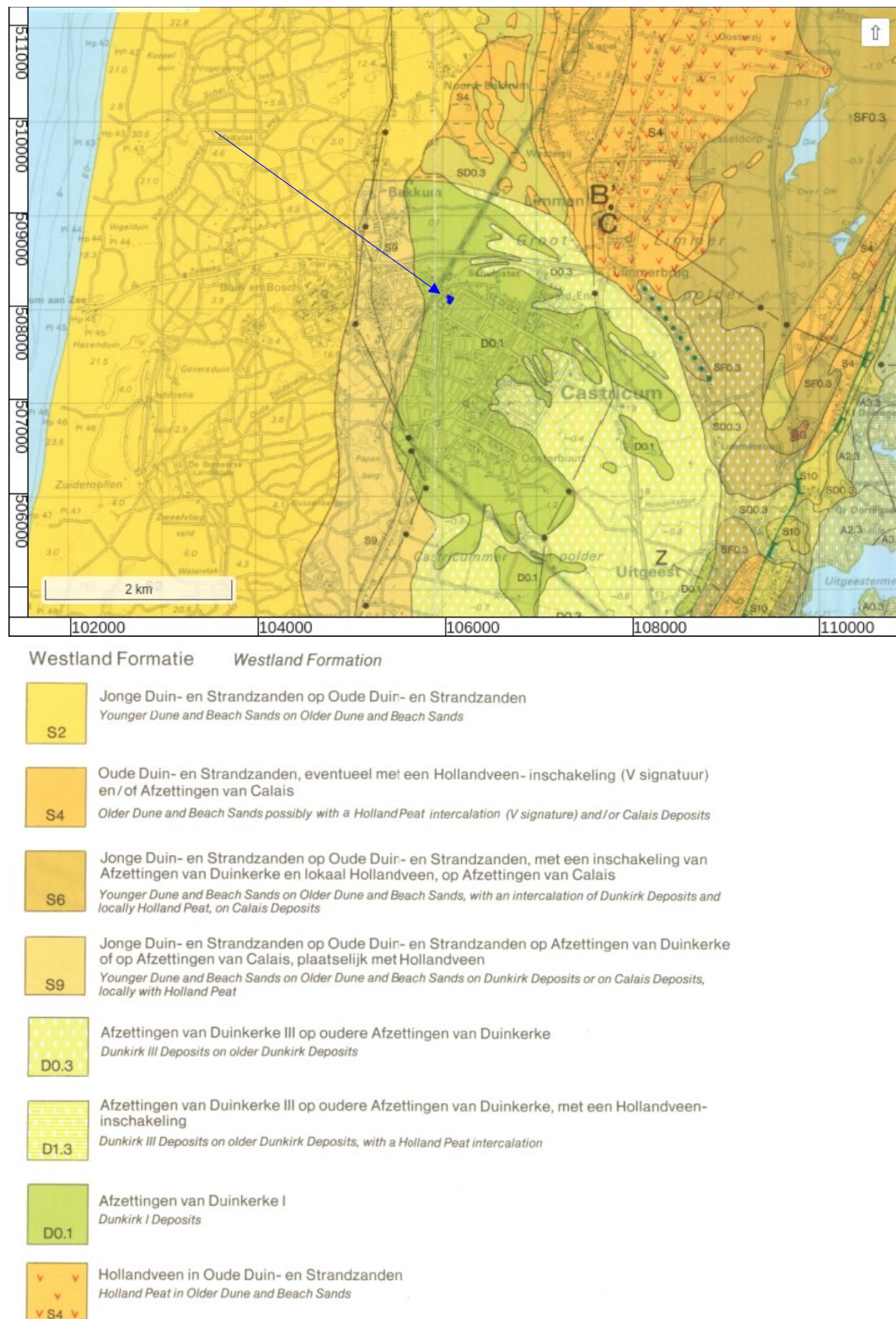
Figuur 12: Bestemmingsplannen ('Ruimtelijkeplannen.nl').

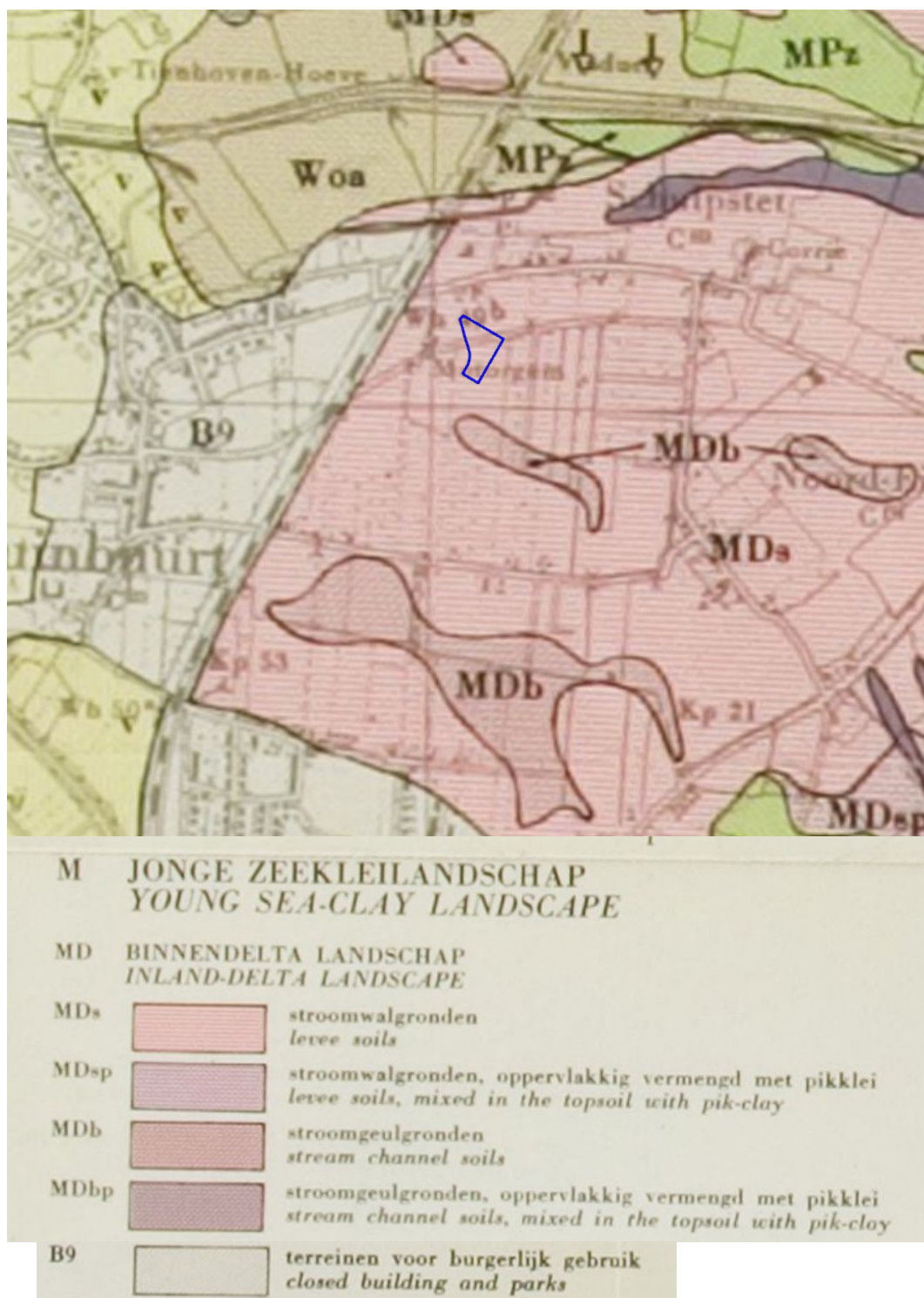
Figuur 13: Paleografische kaarten van Nederland, 9.000 tot 1.500 voor Christus (Vos e.a. 2018).

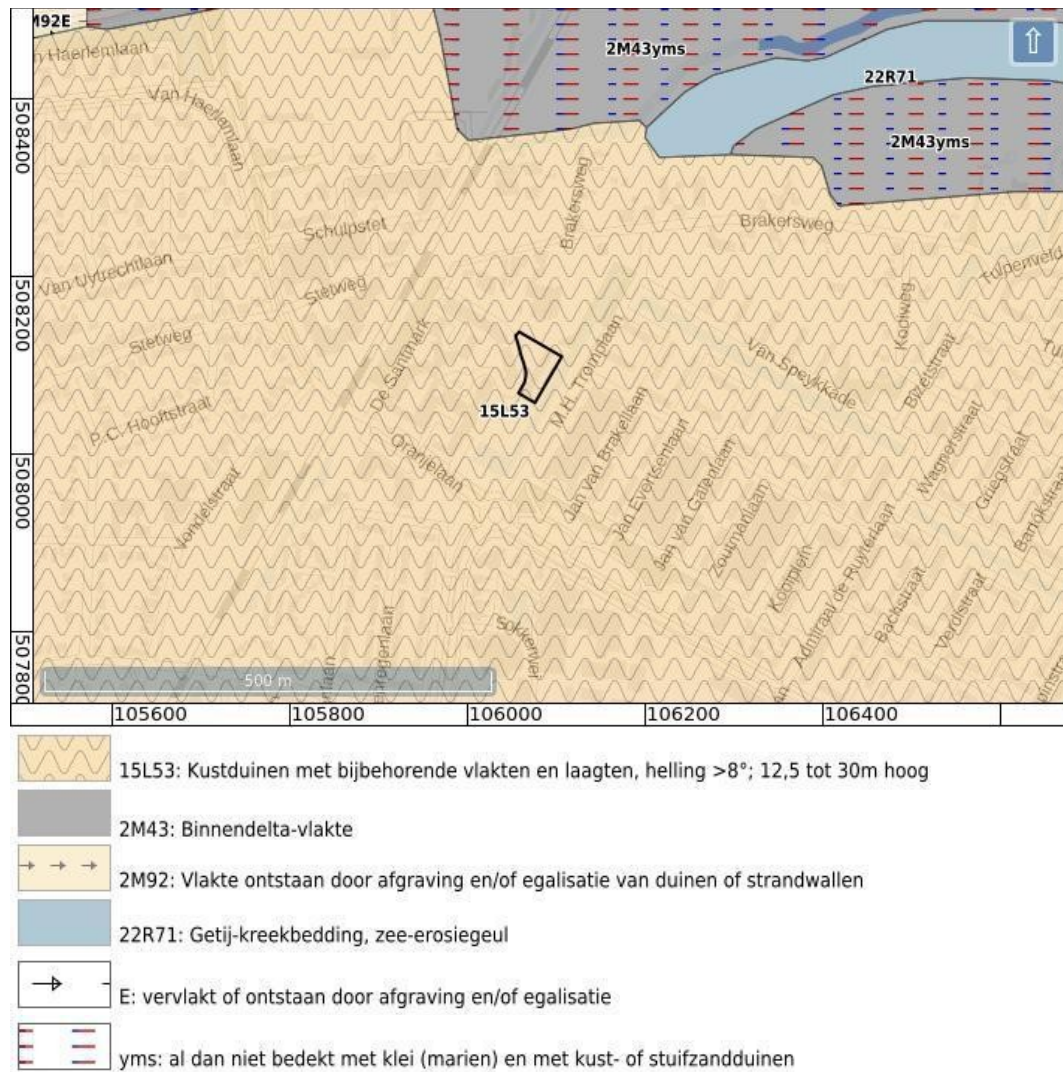
Figuur 14: Paleografische kaarten van 500 voor Christus tot 1250 na Christus (Vos e.a. 2018).

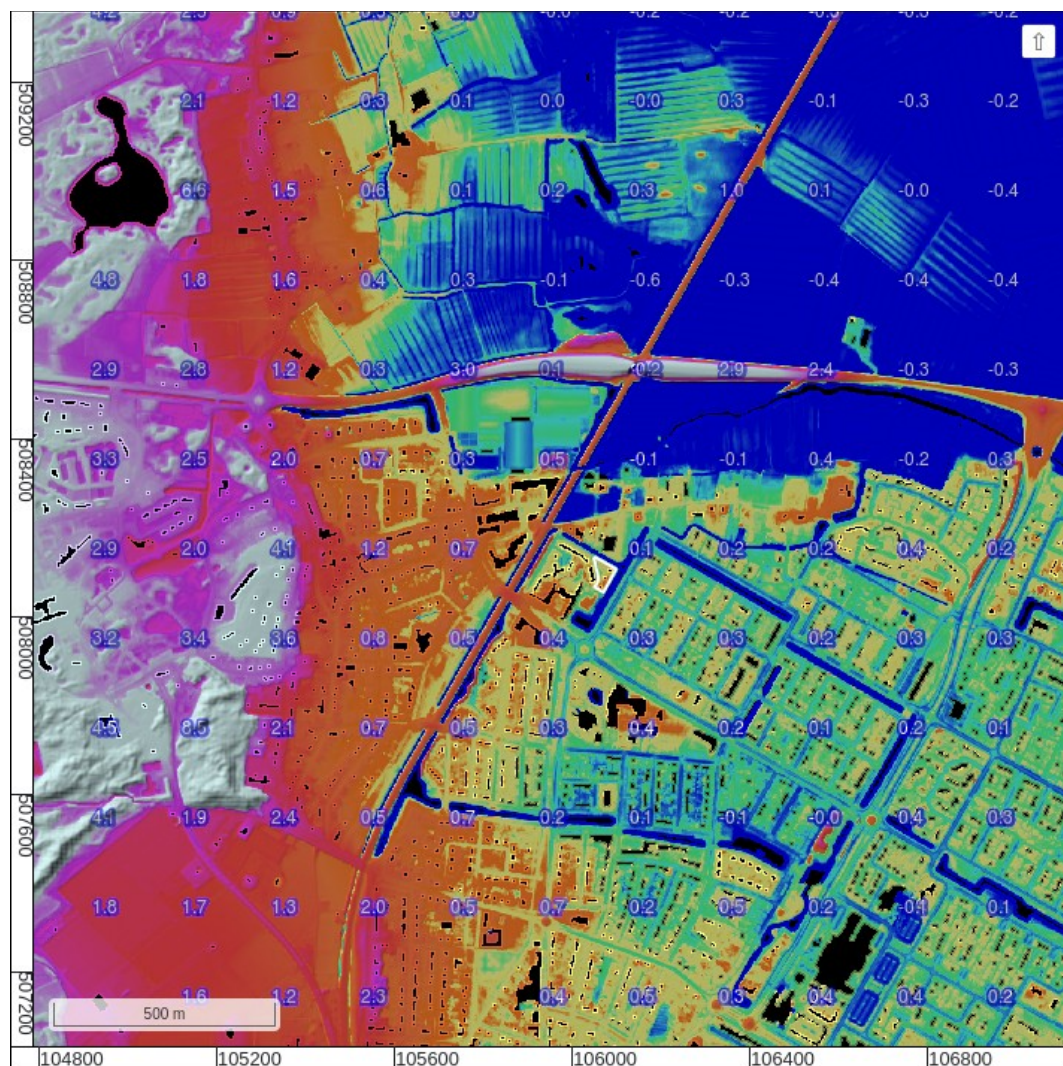
Figuur 15: Geologische kaart 1: 50 000 (Rijks Geologische Dienst 1987).

Figuur 16: Bodemkaart 1953 (Roo 1953).

Figuur 17: Geomorfologische kaart (Maas e.a. 2019).

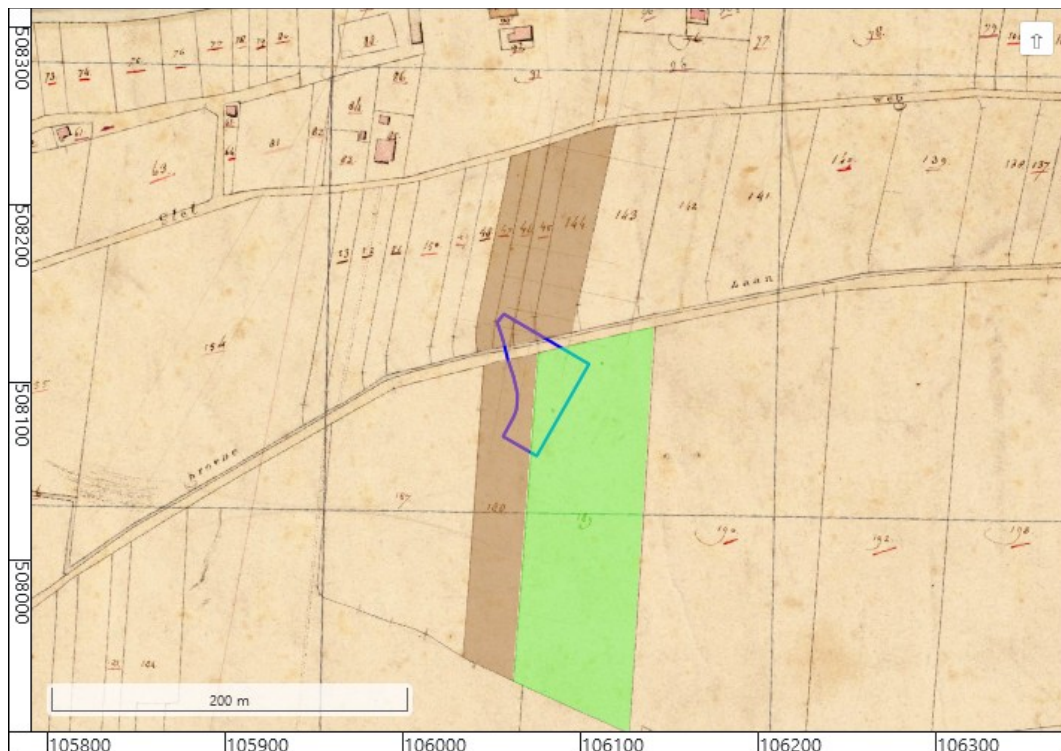

Figuur 18: Hoogte-reliëfkaart (Actueel Hoogtebestand Nederland 2018).

Hoogtewaarden in meters ten opzichte van NAP.

This is a historical map of a Dutch polder, likely from the 17th or 18th century. The map shows a grid of land parcels, each labeled with a name and a number. The parcels are colored in various shades of green, yellow, and pink. A blue rectangle highlights a specific parcel in the center. The map includes labels for various features, including 'KLEI' (clay), 'De Schulp', 'Vaart', 'Banne', 'De Noord', 'De Bredde', 'Groene', 'De Eerste', 'De Waater', 'De Laan', 'De Cooy Veech', 'De diepe Laan', and 'B R O E'. The map also shows a canal system, a road, and various symbols representing buildings, trees, and other features.

Castricum De Santmark 407-414

Figuur 22: Kadastrale minuutplan uit 1811- 1832 Castricum en Baccum, Noord Holland, sectie B, blad 01 ('Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed').

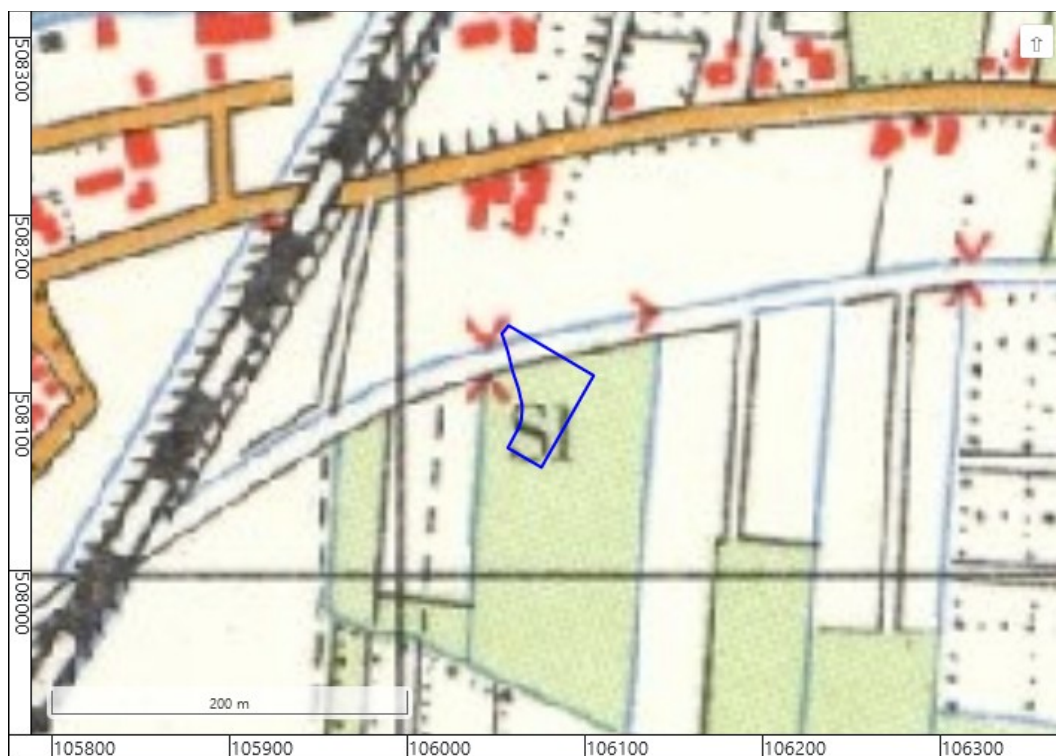
Figuur 23: Topografisch militaire kaart 1850 (Bureau van de Militaire Verkenningen 1850).

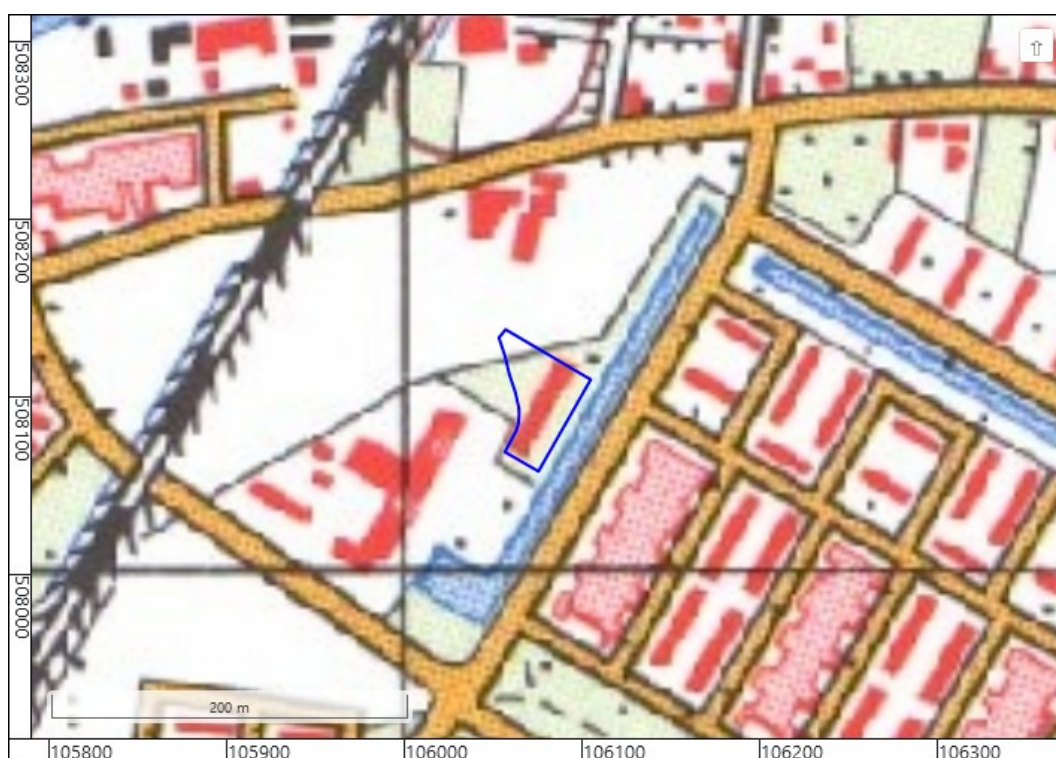
Figuur 24: Bonneblad, 294-646-CASTRICUM-1900 (Kadaster).

Figuur 25: RAF luchtfoto uit 1945 (RAF 1940).

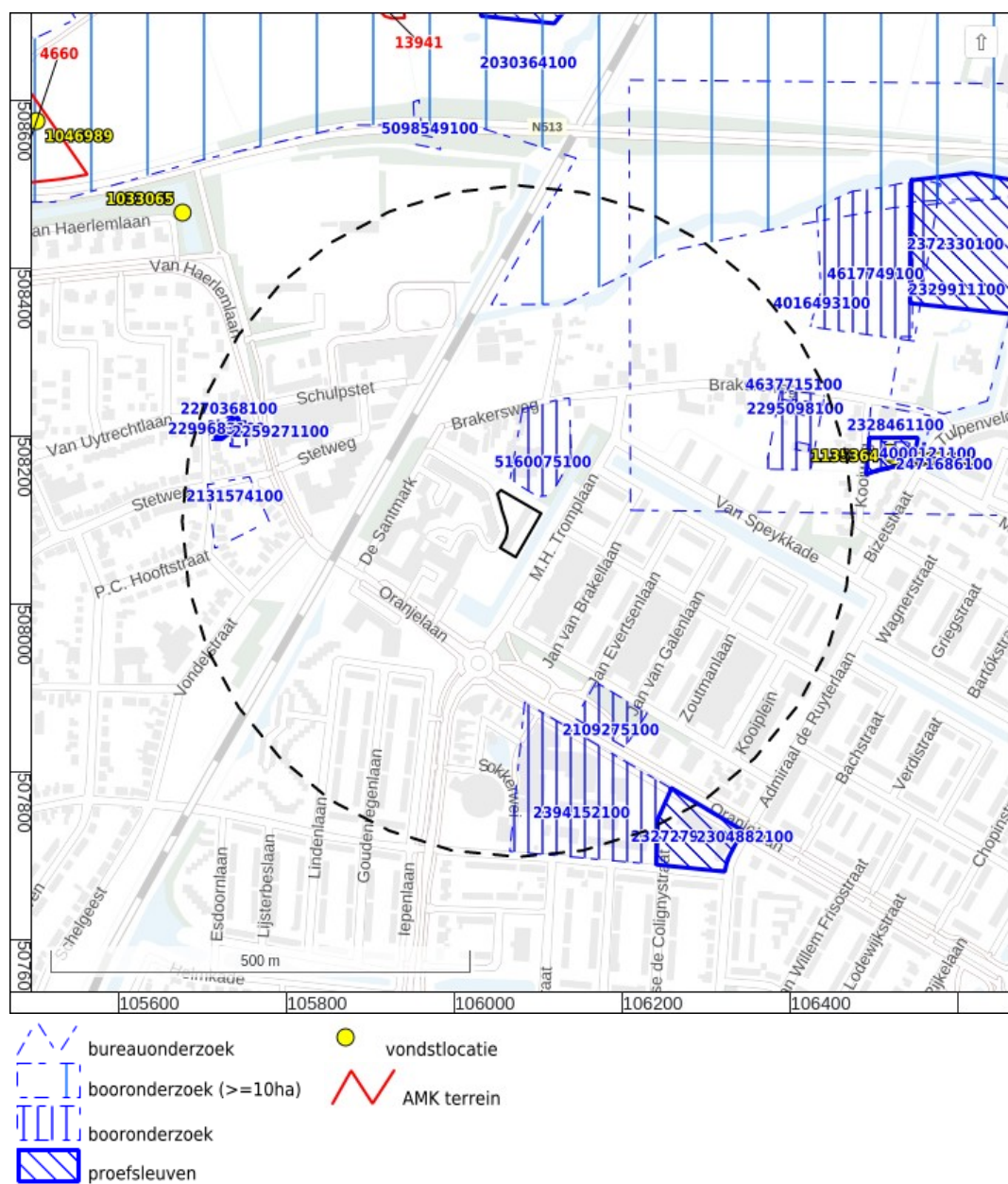
Figuur 26: Topografische kaart, 19C-1961-Beverwijk / Castricum / Heemskerk (Topografische Dienst).

Figuur 27: Topografische kaart, 19C-1971-Beverwijk / Castricum / Heemskerk (Topografische Dienst).

Figuur 28: Topografische kaart, 19C-1983-Beverwijk / Castricum / Heemskerk (Topografische Dienst).

Figuur 29: Archeologische terreinen, vondstlocaties en onderzoeken uit ARCHIS (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed 2021).